

Załącznik do uchwały Nr 116/686/21
Zarządu Powiatu Gostyńskiego
z dnia 11 października 2021 r.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2022-2024

Gostyń 2021 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. OPIS PROGRAMU	4
II.1 PODSTAWA PRAWNA	5
II.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU	6
II.3 ADRESACI PROGRAMU	6
II.4 FINANSOWANIE PROGRAMU	6
III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	8
III.1 DANE DEMOGRAFICZNE	8
III.2 DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	12
IV. DIAGNOZA STANU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM	17
IV.1 PIECZA RODZINNA I INSTYTUCJONALNA	17
IV.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO W RAMACH SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	28
IV.3 ANALIZA SWOT OBSZARU WSPARCIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM	32
V. PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM	36
V.1 CELE PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI	36
V.2 LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	45
V.3 ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU	46
V.4 ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE	46
V.5 SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU	47
VI. ZAKOŃCZENIE	48

I. WSTĘP

Podstawowym środowiskiem opieki i wychowania dziecka jest rodzina. Kształtuje ona osobowość dziecka, postawy, system wartości, wpływa na jego rozwój fizyczny, intelektualny, społeczny. Rodzina jako grupa społeczna pełni określone funkcje, które realizuje i spełnia na rzecz swoich członków oraz wobec społeczeństwa. W sytuacji, kiedy funkcje te nie są realizowane lub realizowane są w sposób niewłaściwy, zachodzi potrzeba podjęcia interwencji, w celu ochrony członków rodziny, w tym dzieci, ich potrzeb i dobra.

Zgodnie z obowiązującym obecnie stanem prawnym, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zasady funkcjonowania oraz formy sprawowania pieczy reguluje ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821 ze zm.), której preambuła wskazuje, że jej celem jest m.in. dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, zapewnienie ochrony przysługujących im praw i wolności w przekonaniu, że skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Aby zapewnić każdemu dziecku, całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców oraz stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego – zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821 ze zm.), tworzy się 3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2022-2024.

W powiecie gostyńskim, Zarządzeniem Starosty Gostyńskiego Nr 50/11 z 2 sierpnia 2011 roku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

II. OPIS PROGRAMU

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2022-2024 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2019-2021 i zakłada funkcjonowanie kompleksowego systemu wspierania rodzin. Celem Programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, wspieranie procesu usamodzielniania i pomoc dla pełnoletnich wychowanków pieczy, organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób funkcjonujących w różnych rolach w systemie pieczy zastępczej.

Program określa zakres niezbędnych zadań i działań, zmierzających do ograniczenia sieroctwa społecznego, opisuje założone do osiągnięcia cele, wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone w realizację przyjętych założeń. Ponadto Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, zadania w ramach kategorii działań.

Program ustala również coroczne limity rodzin zastępczych zawodowych w powiecie gostyńskim.

Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

Analizując i ustalając cele Programu, uwzględniono z jednej strony zadania samorządu powiatowego, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z drugiej strony lokalne (w wymiarze powiatowym) uwarunkowania: potrzeby i możliwości ich zaspokojenia, w tym już istniejącą infrastrukturę socjalną, w zakresie pieczy zastępczej.

W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2022-2024 wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą, funkcjonującą na terenie powiatu.

Zakłada się, że tylko równoległa realizacja przyjętych w Programie celów oraz realizacja gminnych programów wspierania rodziny w samorządach, wchodzących w skład powiatu gostyńskiego, umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci z terenu powiatu w pieczy zastępczej oraz powroty dzieci z pieczy do swoich rodzin, po przywróceniu tym rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zakłada się też, w sytuacjach, gdy przywrócenie rodzinie biologicznej dziecka zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie jest możliwe, dążenie do przysposobienia dziecka.

W przypadku braku takiej możliwości i potrzebie zapewnienia dzieciom czasowej opieki i wychowania do czasu ich usamodzielnienia, zakłada się ograniczanie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej opieki zastępczej, co sprzyja wychowaniu dzieci w środowiskach prawidłowych wzorców rodzinnych. W konsekwencji doprowadzi to do zapewnienia dzieciom możliwości znalezienia swojego miejsca w życiu dorosłym oraz minimalizacji zjawiska marginalizacji społecznej wśród wychowanków pieczy zastępczej.

II. 1 PODSTAWA PRAWNA

Działania uwzględnione w niniejszym Programie podejmowane i realizowane są w oparciu o:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku;
- 3) Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- 4) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 6) Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- 7) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 8) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej;
- 9) Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2025.

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na samorządy obowiązek budowania lokalnego systemu wsparcia w obszarze wychowania i pieczy zastępczej.

II.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU

Koordinator Programu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu –
Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Realizatorzy i partnerzy Programu – instytucje i organizacje z terenu powiatu gostyńskiego:

- Starostwo Powiatowe w Gostyniu,
- instytucje systemu pomocy społecznej i wsparcia rodziny,
- interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- placówki oświatowe,
- poradnia psychologiczno-pedagogiczna,
- organizacje pozarządowe,
- organy administracji samorządowej,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- sąd rodzinny,
- policja,
- prokuratura,
- jednostki ochrony zdrowia,
- wolontariusze,
- media.

II.3 ADRESACI PROGRAMU

- 1) rodziny biologiczne, w szczególności te, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej,
- 2) rodziny zastępcze z małoletnimi dziećmi i pełnoletnimi wychowankami nadal przebywającymi w rodzinie zastępczej,
- 3) dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- 4) usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 5) kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- 6) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 7) specjaliści pracujący w obszarze pieczy zastępczej.

II.4 FINANSOWANIE PROGRAMU

Zgodnie z założeniami ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821 ze zm.), do zadań własnych powiatu należy realizacja zadań z zakresu organizacji i wsparcia rodzin oraz wychowanków pieczy

zastępczej, a także zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Samorząd w pełni odpowiada za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym również za finansowanie działań z tego zakresu.

Projektowane źródła finansowania Programu:

- 1) środki własne powiatu gostyńskiego lub powiatu pochodzenia dziecka,
- 2) gmina pochodzenia dziecka,
- 3) opłaty rodziców za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- 4) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- 5) dotacja celowa w ramach pomocy państwa w wychowaniu dzieci (zmiana przepisów spowoduje, że rok 2022 będzie ostatnim rokiem, kiedy PCPR będzie kontynuował wypłatę dodatków wychowawczych na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, przyznanych na mocy decyzji wydanych w 2021 roku),
- 6) środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- 7) środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych,
- 8) granty konkursowe różnych szczebli pozyskiwane przez powiat lub organizacje pozarządowe,
- 9) darowizny dla organizacji pozarządowych,
- 10) wolontariat, w tym pracowniczy.

III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

III.1 DANE DEMOGRAFICZNE

Powiat gostyński zajmuje powierzchnię 810,3 km². Swym zasięgiem obejmuje 7 gmin, w tym 5 gmin miejsko-wiejskich (Pogorzela, Krobia, Gostyń, Borek Wielkopolski, Poniec) oraz 2 gminy wiejskie (Pępowo i Piaski).

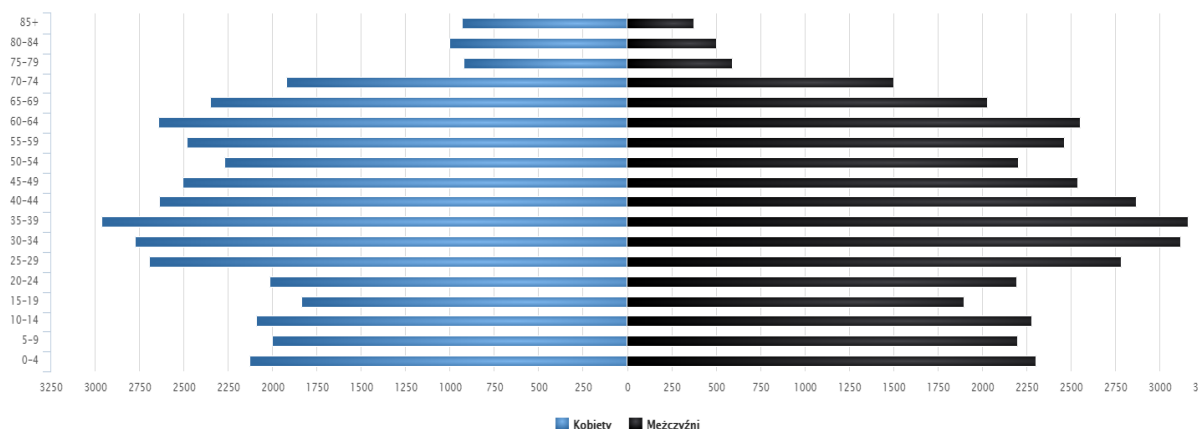
Liczba ludności powiatu gostyńskiego (wg danych GUS z 31.12.2020 r.) wynosi 75 732 mieszkańców, a gęstość zaludnienia 94 osoby/km². Najwięcej mieszkańców ma gmina Gostyń – 28 200; najmniejszą populację gmina Pogorzela – 4 907 i Pępowo – 5 938. W gminie Krobia mieszka 12 918 osób, w gminie Piaski – 8 613, Poniec – 7 715, a w gminie Borek Wlkp. – 7 441 osób. Stopa urbanizacji sięga 42%.

Liczba kobiet w 2020 r. wynosiła 38 173 (50,4%), a mężczyzn 37 559 (49,6%). Współczynnik feminizacji wynosi 102, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 0,2%. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu gostyńskiego w 2050 roku wynosi 65 441, z czego 33 107 to kobiety, a 32 334 mężczyźni. Byłby to spadek o 10 291 osób (13,6%).

Średni wiek mieszkańców powiatu gostyńskiego w 2020 r. wyniósł 39,5 lat, w podziale na płeć – kobiety 41,1 lat, mężczyźni 38,1 lat.

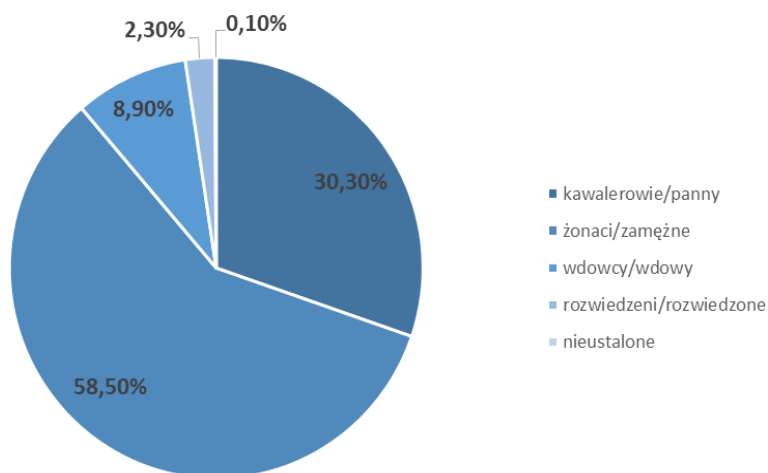
Wykres 1. Piramida wieku ludności powiatu gostyńskiego w 2020 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

30,3% mieszkańców powiatu gostyńskiego jest stanu wolnego, 58,5% żyje w małżeństwie, 2,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy. Należy zwrócić uwagę, że dane te pochodzą ze Spisu Powszechnego z 2011 roku, bardziej aktualne dane nie są w tej chwili dostępne. Biorąc pod uwagę spadek liczby zawieranych małżeństw, co zostało przedstawione poniżej, można wnioskować, że proporcje te uległy zmianie.

Wykres 2. Stan cywilny ludności w powiecie gostyńskim (ludność w wieku 15+lat)

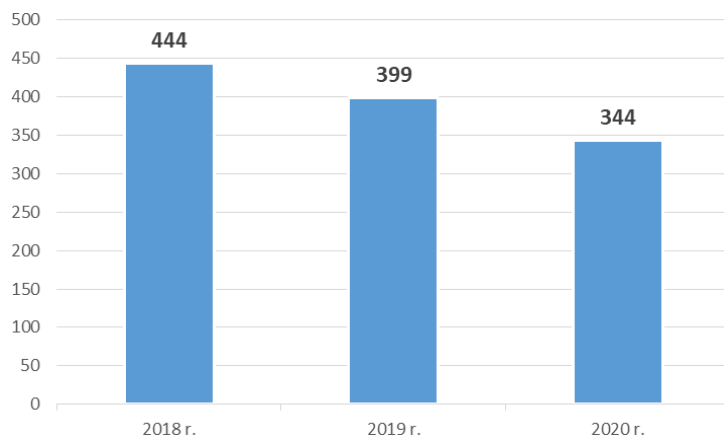
Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W 2020 roku w powiecie gostyńskim zawarto 344 małżeństwa (4,5 małżeństwa na 1000 mieszkańców), o niemal ¼ mniej niż w 2018 roku (5,8 małżeństw na 1000

mieszkańców). Ostatnie lata wskazują na wyraźną tendencję spadkową liczby zawieranych małżeństw. W przypadku rozwodów nie widać wyraźnego trendu. Ich liczba oscyluje wokół 1,5 rozwodu na 1000 mieszkańców, z odchyleniem do 1,8 i 1,7 w latach odpowiednio 2017 i 2018 oraz 1,1 rozwodów na 1000 mieszkańców w 2020 roku.

Wykres 3. Liczba zawartych małżeństw w powiecie gostyńskim w latach 2018-2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2019 roku powiat gostyński miał dodatni przyrost naturalny wynoszący 106. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 1,40 na 1000 mieszkańców powiatu gostyńskiego. Urodziło się 902 dzieci, w tym 46,7% dziewczynek i 53,3% chłopców. Zmarło 796 osób. Proporcje te uległy zmianie w 2020 roku, który był rokiem pandemii koronawirusa. Odnotowano 936 zgonów i 860 urodzeń, co oznacza ujemny przyrost naturalny.

W okresie rozrodczym (wg definicji GUS kobiety między 15 a 49 rokiem życia) znajduje się nieco mniej niż 1/5 kobiet zamieszkujących w powiecie. Odsetek mężczyzn w tej grupie wiekowej jest zbliżony. Obserwuje się nieznaczny spadek osób w analizowanym przedziale wiekowym: w 2018 roku było to 23,4% kobiet i 24,9% mężczyzn, a w 2019 roku 23,1% kobiet i 24,7% mężczyzn.

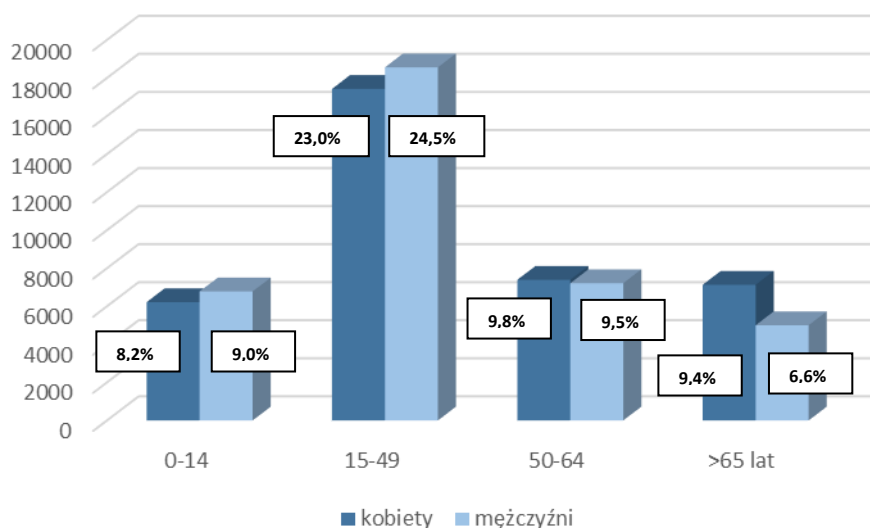
Tabela 1. Osoby w wieku 15-49 lat w powiecie gostyńskim

	2018	2019	2020
kobiety	23,4%	23,1%	23,0%
mężczyźni	24,9%	24,7%	24,5%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 4. Biologiczne grupy wieku w powiecie gostyńskim w 2020 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Warto również zauważyć, że 20% mieszkańców powiatu (ponad 15 tys.) to dzieci w wieku do 17 roku życia (włącznie), czyli potencjalnie osoby, które w sytuacji kryzysu rodzinnego mogą trafić do pieczy zastępczej.

Analiza Głównego Urzędu Statystycznego „Sytuacja demograficzna Polski do 2018 r. Tworzenie i rozpad rodzin” pokazuje tendencje, które mogą przekładać się na sytuację pieczy zastępczej.

Trend ogólnopolski wskazuje na malejące natężenie zawierania małżeństw w młodszych grupach wieku, co demografowie wiążą z opóźnianiem decyzji o zawarciu małżeństwa, pozostawianiem w związkach nieformalnych lub rezygnacją z życia w związku. W 2018 r. mediana wieku mężczyzny zawierającego małżeństwo wyniosła 30 lat, a kobiety prawie 28 lat – w przypadku obydwu płci jest to o ponad 4 lata więcej niż w 2000 r. Przewiduje się dalsze zmniejszanie liczby nowo tworzonych małżeństw oraz wyższy wiek nowożeńców. To z kolei oznaczać będzie podwyższanie się wieku wydawania na świat potomstwa lub rezygnację z posiadania dzieci. Z drugiej strony specjaliści przewidują, że wzrost wieku nowożeńców będzie się przekładać na ich dojrzałe decyzje, także w aspekcie posiadania dzieci. Demografowie wskazują także na inny trend, jakim jest wzrost liczby małżeństw powtórnych. Analizy mówią o tym, że duża część małżeństw powtórnych, zawieranych przez trzydziestolatków, będzie chciała scementować związek wspólnym dzieckiem, co może oznaczać wzrost kłopotów z wypełnianiem obowiązków alimentacyjnych przez rodziców niezamieszkujących z dziećmi z poprzedniego związku. Nowy związek, a zwłaszcza nowe dziecko – jak twierdzą specjaliści – są bowiem traktowane, przede

wszystkim w przypadku mężczyzn, priorytetowo w stosunku do dzieci pochodzących z poprzedniego związku.

Prognozuje się, że w efekcie wysokiej liczby rozwodów będzie powstawać wciąż duża liczba rodzin niepełnych, w sytuacji, gdy ok. 60% rozwodzących się par posiada małoletnie dzieci.

III.2 DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia w obszarze wspierania rodziny, przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu, ukazała problemy społeczne występujące na terenie powiatu gostyńskiego.

Problem przemocy w rodzinie w powiecie gostyńskim

Diagnozę stworzono na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu gostyńskiego, Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu, Sądu Rejonowego w Gostyniu. Poszczególne zespoły interdyscyplinarne na terenie powiatu gostyńskiego przyjęły zgłoszenia stosowania przemocy w rodzinie i prowadziły procedury „Niebieskie Karty” w następującej liczbie:

Tabela 2. Procedury „Niebieskie Karty” w powiecie gostyńskim w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Borek Wlkp.	9	9	16
Gostyń	41	33	44
Krobia	10	8	10
Pępowo	4	6	9
Piaski	28	13	10
Pogorzela	8	7	9
Poniec	11	10	15
łącznie	111	86	113

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej

W 2020 roku liczba Niebieskich Kart w porównaniu do roku 2019 wzrosła o 31%. Za jeden z powodów wzrostu uznaje się okres pandemii, zamknięcie ludzi w domach, wysoki poziom stresu związany z obawami o zdrowie, zatrudnienie itp. Dla niektórych przemoc wobec najbliższych była sposobem na rozładowanie napięcia.

Liczba osób, objętych procedurą „Niebieskie Karty”, na terenie każdej z gmin przedstawiała się w 2020 roku następująco:

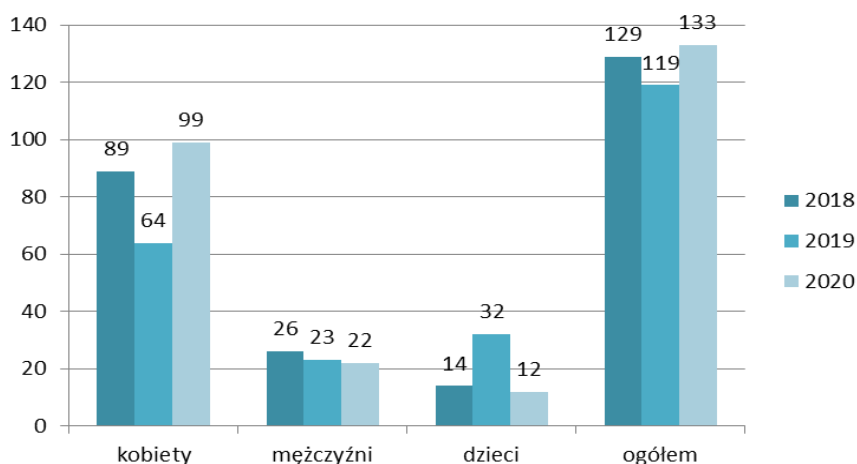
Tabela 3. Osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty” w powiecie gostyńskim w 2020 roku

	liczba rodzin	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
Borek Wlkp.	21	20	3	12
Gostyń	53	41	10	29
Krobia	17	15	4	16
Pępowo	14	14	2	11
Piaski	18	16	2	12
Pogorzela	15	14	1	10
Poniec	19	19	2	14
łącznie	157	139	24	104

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej

Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu poinformowała, że policjanci Wydziału Prewencji, w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie na terenie powiatu gostyńskiego, przeprowadzili 830 interwencji domowych; dla porównania - w roku 2019 było tych interwencji 592. W czasie tych interwencji założono 110 „Niebieskich Kart” – A (w roku 2019 – 56).

Wykres 5. Ofiary przemocy w rodzinie

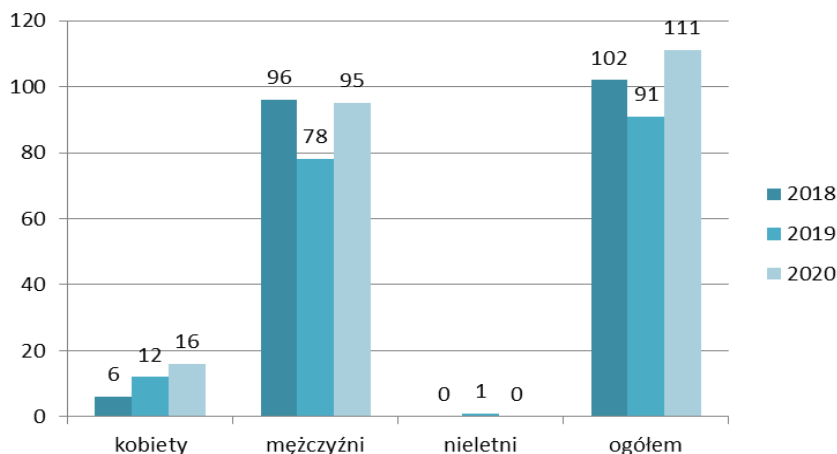
Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu wynika, że problem przemocy dotyczył w 2020 roku większej liczby rodzin niż w latach 2018 i 2019. W porównaniu do roku 2019 znacznie wzrosła liczba kobiet, będących ofiarami przemocy, ale też sprawcami, co przedstawia poniższy wykres. W oficjalnych statystykach zmalała

natomiast liczba pokrzywdzonych dzieci. Jeśli chodzi o sprawców, nadal są to głównie mężczyźni.

Wykres 6. Sprawcy przemocy w rodzinie.

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Dane Komendy Powiatowej Policji wskazują, że w 2020 roku nietelni sprawcy dopuścili się 55 czynów karalnych, z czego 29 zostało sklasyfikowanych jako „Udzielenie środków odurzających małoletnim”. 11 nietelnych zostało objętych nadzorem kuratora, 2 osoby zostały umieszczone w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych.

Tabela 4. Sprawy dotyczące przemocy w rodzinie, alimentów i nadzorów kuratorskich

	2018	2019	2020
Liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie	0	0	0
Liczba spraw o przyznanie alimentów	62	67	53
Liczba nadzorów kuratorskich ze względu na ograniczenie władzy rodzicielskiej	43	41	43
Liczba osób pod nadzorem kuratora	146	161	129
nietelni	68	61	52
dorośli	78	100	77

Źródło: dane Sądu Rejonowego w Gostyniu

Analiza powyższej tabeli pozwala na wyciągnięcie wniosku, że mimo dużej liczby Niebieskich Kart, interwencji policji wskazujących na istnienie przemocy w rodzinie, sprawy nie znajdują finału w sądzie, a tym samym sprawcy nie ponoszą odpowiedzialności karnej za swoje czyny.

Praca ośrodków pomocy społecznej

Na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z gmin powiatu gostyńskiego szacuje się, że liczba rodzin niezaradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych szacuje się na ok. 200. Są to tylko te rodziny, które trafiają do systemu pomocy społecznej. Według danych Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poznaniu w 2019 roku 13 773 rodziny korzystały z pomocy społecznej z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Analiza ROPS wskazuje, że wśród wielu wyzwań, stojących przed systemem pomocy społecznej w kontekście wspierania rodzin, na szczególną uwagę zasługują dwa. Po pierwsze potrzeba rozbudowy usług szeroko rozumianego wsparcia rodzin dostosowanych do ich potrzeb i możliwości. Po drugie konieczność poszukiwania nowych sposobów docierania do rodzin z dziećmi, których sytuacja finansowa uległa poprawie, więc egzystują już poza systemem pomocy społecznej, jednak nadal borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Tabela 5. Praca asystenta rodziny

	liczba rodzin	liczba dzieci
	2018	
przydzielenie asystenta rodziny	71	183
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	8	16
	2019	
przydzielenie asystenta rodziny	75	195
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	13	19
	2020	
przydzielenie asystenta rodziny	70	197
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	8	14

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej

Powyższa tabela pokazuje liczbę rodzin, których sposób funkcjonowania wymagał wsparcia w postaci przyznania asystenta rodziny. Warto zwrócić uwagę na liczbę dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem. Prawdopodobieństwo, że część z nich trafi do pieczy zastępczej jest wyższe, niż w przypadku dzieci z rodzin, które nie weszły w system pomocy społecznej.

Niestety, nie każda rodzina, z której dziecko zostaje umieszczone w pieczy zastępczej, jest obejmowana wsparciem asystenta rodziny. Wówczas szanse na powrót dziecka do rodziny naturalnej są znacznie mniejsze.

Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku zawierał diagnozę, że gminy nie są zainteresowane pracą z rodzinami w kryzysie, pod opieką których znajdują się dzieci, gdyż znacząco nie odczuwają negatywnych konsekwencji wynikających z faktu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rozwiązaniem prawnym umożliwiającym podejmowanie działań naprawczych w stosunku do rodzin przeżywających problemy jest rodzina wspierająca. Ma ona, przy współpracy asystenta, pomagać rodzinie w przezwyciężeniu trudności uniemożliwiających lub utrudniających właściwą realizację funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizować to zadanie mogą osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka. Praktyka pokazuje, że narzędzie to praktycznie nie jest wykorzystywane.

Problem samobójstw

Ważne zjawisko, któremu należy poświęcić uwagę, to nasilające się zjawisko występowania kryzysów psychicznych wśród dzieci i młodzieży oraz liczby samobójstw. Z danych Centrum Pomocy Dzieciom Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że co szósty polski nastolatek w wieku 11-17 lat (16 proc.) okaleczał się, a 7 proc. badanych podjęło próbę samobójczą (pytano osoby w wieku 13-17 lat). Istotnie częściej zachowania autodestrukcyjne występowały wśród dziewcząt – co czwarta (23 proc.) okaleczała się, a co dziesiąta (10 proc.) próbowała się zabić. Badania wskazują, że czynnikami chroniącymi przed popełnieniem samobójstwa są m.in. poczucie sensu życia i zaufanie do siebie i innych oraz stabilne środowisko. Warto tu zaznaczyć, że dzieci umieszczone w pieczy zastępczej tych czynników są pozbawione.

Biorąc pod uwagę rosnącą liczbę prób samobójczych i samobójstw, konieczne wydaje się podjęcie działań profilaktycznych. Ważnym elementem tej profilaktyki powinny być szkoły. Mają one niemal codzienny kontakt z uczniami, są w stanie zdiagnozować potencjalne trudności emocjonalne już na wczesnym etapie ich pojawienia się.

IV. DIAGNOZA STANU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM

IV.1 PIECZA RODZINNA I INSTYTUCJONALNA

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi dzieci, z uwagi na czasową niemożność sprawowania opieki przez rodziców, są umieszczane w różnych formach pieczy zastępczej: rodzinnych lub instytucjonalnych. Piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej spokrewnionej, niezawodowej lub zawodowej. W przypadku braku powyższych możliwości zapewnia się instytucjonalną pieczę zastępczą w placówce typu socjalizacyjnego.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku kontynuowania nauki, za zgodą rodziny zastępczej, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia. Pobyt w pieczy zastępczej może być skrócony w wyniku zmiany sytuacji prawnej rodziców biologicznych, tj. w przypadku przywrócenia władzy rodzicielskiej - powrót do rodziny biologicznej, natomiast w przypadku pozbawienia władzy rodzicielskiej - adopcji dziecka. Kandydaci na rodziców zastępczych, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą mieć świadomość czasowego charakteru opieki nad dzieckiem i obowiązku wspierania kontaktów dziecka z rodzicami, a także brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Od kilku lat główną przyczyną umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego jest problem alkoholowy w rodzinie. Kolejne przyczyny to długotrwałe lub ciężkie choroby rodziców, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz zaniedbania (sklasyfikowane jako inne). Istotną przyczyną jest również przemoc w rodzinie.

Tabela 6. Przyczyny umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej – stan na koniec 2019 i 2020 r.

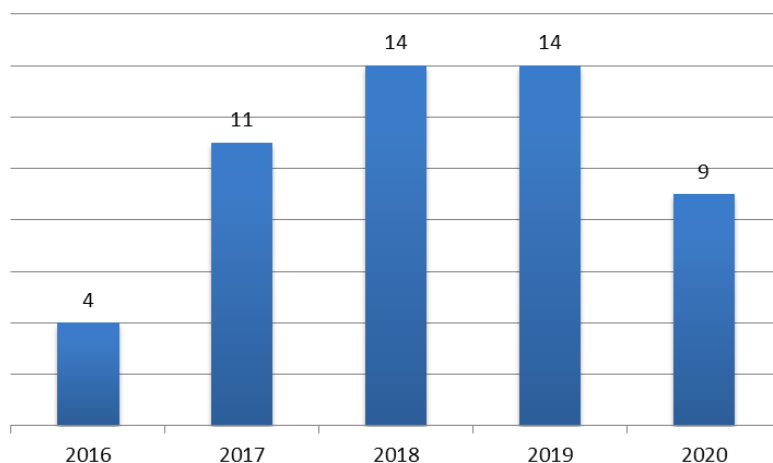
Liczba dzieci w:	rodzinach zastępczych spokrewnionych		rodzinach zastępczych niezawodowych		rodzinach zastępczych zawodowych		w tym w pogotowiu rodzinnym		placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego	
	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2019	31.12. 2020
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	35	37	26	24	14	15	2	4	38	35
sieroctwa	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
pólsieroctwa	3	4	6	5	0	0	0	0	0	0
uzależnienia rodziców, w tym:	13	16	9	7	4	0	2	0	11	11
<i>od alkoholu</i>	13	16	9	7	4	0	2	0	11	11
przemocy w rodzinie	4	3	1	1	0	2	0	1	3	3
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	4	5	2	2	0	0	22	19
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	2	1	2	2	7	7	0	0	0	0
ubóstwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezrobocia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	1	12	0	2	1	3	0	3	0	0

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

W 2020 roku, na mocy postanowień sądu rodzinnego, do rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gostyńskim trafiło 9 dzieci. To najniższa liczba od 2017 roku. Jednocześnie w 2020 roku rodziny zastępcze opuściło 11 wychowanków, w 2019 roku było to 15 osób, a w 2018 roku - 9.

Wykres 7. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2020

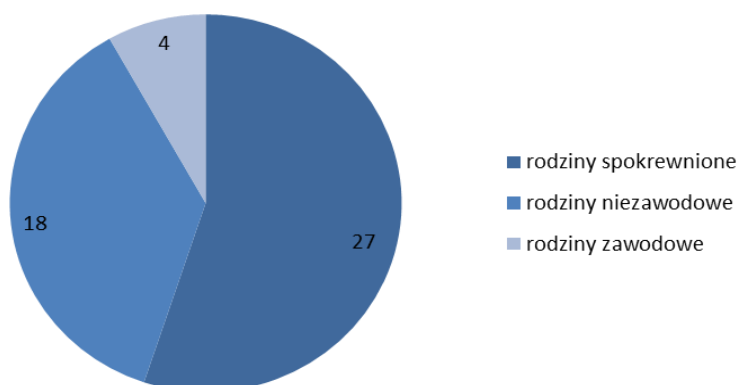
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Do placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie powiatu gostyńskiego w 2020 roku przyjęto 16 dzieci, w 2019 roku – 12, a w 2018 roku 20 nowych wychowanków. W 2020 r. 10 wychowanków opuściło domy dziecka: 7 usamodzielniało się, a 3 powróciło do rodziny biologicznej.

W ciągu całego 2020 roku na terenie powiatu gostyńskiego funkcjonowały 53 rodziny zastępcze, w których opiekę znalazło 87 dzieci. Na koniec roku w powiecie działało 49 rodzin, w których przebywało 76 dzieci. 55,1% wszystkich rodzin stanowiły rodziny spokrewnione, 36,7% rodziny niezawodowe, zaledwie 8,2% to rodziny zawodowe.

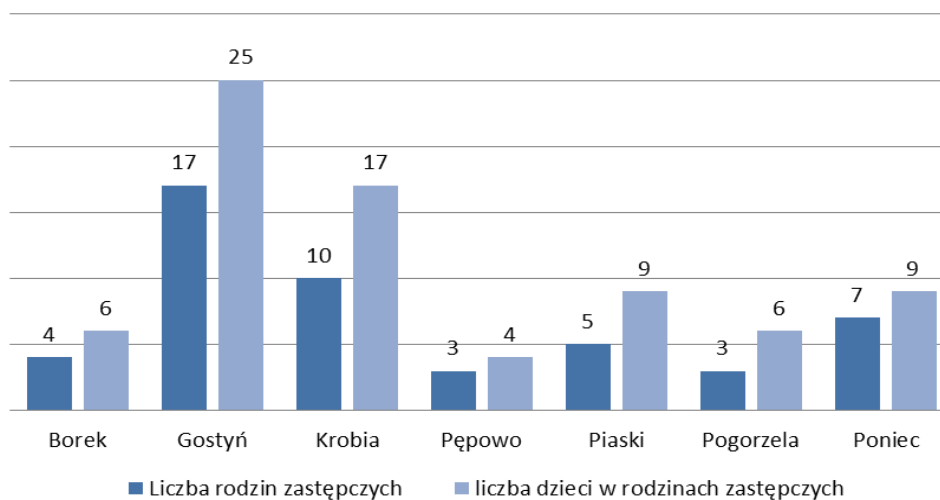
Wykres 8. Liczba rodzin zastępczych w powiecie gostyńskim wg typu (stan na 31 grudnia 2020 r.)

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Najwięcej, 17 rodzin, działało na terenie gminy Gostyń. Na terenie gminy Krobia funkcjonowało 10 rodzin, w tym pogotowie rodzinne.

Wykres 9. Rodziny zastępcze w powiecie gostyńskim wg stanu na 31 grudnia 2020 r.

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

W powiecie gostyńskim działają trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego: dwa Domy Dziecka w Bodzewie (w obu 14 miejsc) i jeden w Gostyniu (10 miejsc).

Tabela 7. Stan wychowanków domów dziecka w powiecie gostyńskim

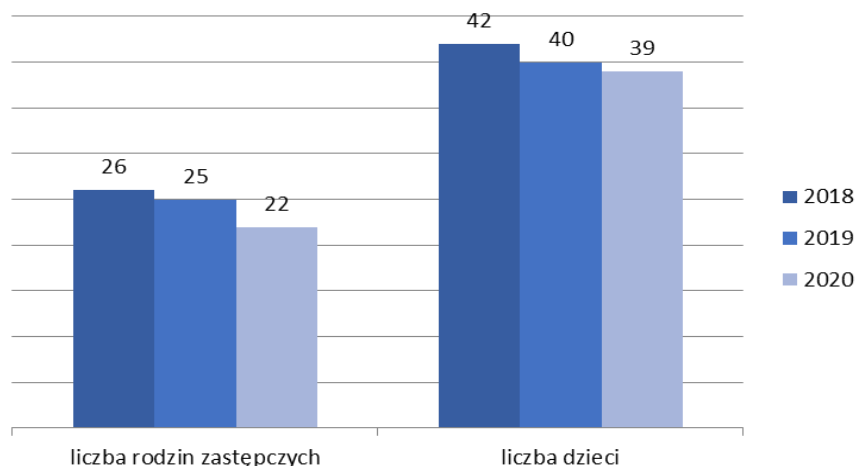
Stan wychowanków Domu Dziecka nr 1 w Bodzewie		
	w ciągu roku	31.12.2020 r.
liczba miejsc	14	14
liczba wychowanków	16	14
liczba wychowanków z terenu powiatu	2	2
liczba wychowanków spoza powiatu	12	12
Stan wychowanków Domu Dziecka nr 2 w Bodzewie		
	w ciągu roku	31.12.2020 r.
liczba miejsc	14	14
liczba wychowanków	17	14
liczba wychowanków z terenu powiatu	8	8
liczba wychowanków spoza powiatu	6	6
Stan wychowanków Domu Dziecka w Gostyniu		
	w ciągu roku	31.12.2020 r.
liczba miejsc	10	10
liczba wychowanków	17	9
liczba wychowanków z terenu powiatu	5	2
liczba wychowanków spoza powiatu	12	7

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. Na końcu 2020 roku na terenie powiatu gostyńskiego funkcjonowały 22 rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe. Mogłyby przebywać w nich łącznie maksymalnie 66 dzieci/osób pełnoletnich, a przebywa 39 dzieci/osób pełnoletnich. Należy zaznaczyć, że każde przyjęcie dziecka do rodziny odbywa się za zgodą tej rodziny i dodatkowo powinno być uzależnione od warunków materialnych, bytowych oraz predyspozycji osobowościowych członków tej rodziny, w tym również dzieci już w tej rodzinie przebywających. Teoretycznie wolne miejsca znajdują się w rodzinach niezawodowych, jednak rodziny te nie mają gotowości bądź możliwości, aby przyjąć kolejne dziecko. Część tych rodzin to osoby spokrewnione z dziećmi (np. rodzeństwo rodziców biologicznych) lub osoby, które ze względu na wiek, po usamodzielnieniu wychowanków, planują zrezygnować z pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Wykres 10. Porównanie liczby rodzin zastępczych (niezawodowych i zawodowych) i dzieci w nich umieszczonych w 2018-2020

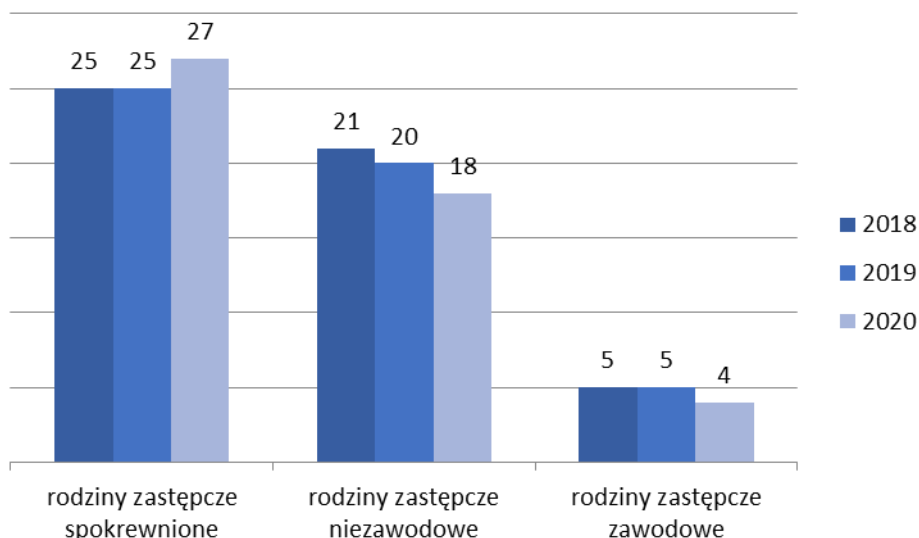

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Od kilku lat maleje liczba niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, w ostatnim czasie można wręcz mówić o kryzysie rodzicielstwa zastępczego, co jest problemem ogólnopolskim. Coraz rzadziej zdarzają się sytuacje zaopiekowania się większą liczbą dzieci przez rodzinę, dlatego liczne rodzeństwa są często umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Problem pojawia się w przypadku dzieci małych, poniżej 10. roku życia, które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie mogą trafiać do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Poszukiwanie rodzin, zastępczych lub adopcyjnych, w przypadku uregulowanej sytuacji prawnej, dla takich małoletnich rodzeństw zajmuje czas, odbierając dzieciom szansę na szybkie znalezienie stabilizacji i bezpiecznego domu.

Wykres 11. Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w latach 2018-2020

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Powyższy wykres pokazuje, jak zmienia się liczba rodzin zastępczych poszczególnych typów. Wyraźnie widać liczebną przewagę rodzin spokrewnionych, czyli dziadków lub rodzeństwa, pełniących funkcję rodziny zastępczej dla konkretnego dziecka czy dzieci, bez gotowości, a często także predyspozycji, by być rodziną zastępczą dla dzieci niespokrewnionych. W sytuacjach trudnych najpierw poszukiwane są osoby z rodziny, które mogłyby zająć się dzieckiem, a dopiero wówczas sąd wydaje stosowne postanowienie. W takich przypadkach dzieci często pozostają w dobrze znanym dla siebie miejscu, u bliskich im osób, co sprawia, że mają większe poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji, mniej stresu związanego ze zmianą i rozstaniem z osobami znaczącymi. Z drugiej strony należy zauważyć, że rodziny zastępcze, ustanawiane przez sąd na podstawie istniejącej więzi biologicznej, często nie mają wystarczających kompetencji (biorąc np. pod uwagę cechy osobowościowe, historię osobistą), by właściwie sprawować opiekę nad dzieckiem i zapewnić mu wszechstronny rozwój.

Tabela 8. Dzieci w poszczególnych typach pieczy zastępczej w latach 2018-2020 (stan na koniec każdego roku)

	2018	2019	2020
rodziny zastępcze spokrewnione	25	25	27
rodziny zastępcze niezawodowe	21	20	18
rodziny zastępcze zawodowe	5	5	4
Dom Dziecka w Bodzewie nr 1		14	14
Dom Dziecka w Bodzewie nr 2	25	14	14
Dom Dziecka w Gostyniu	10	10	9

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

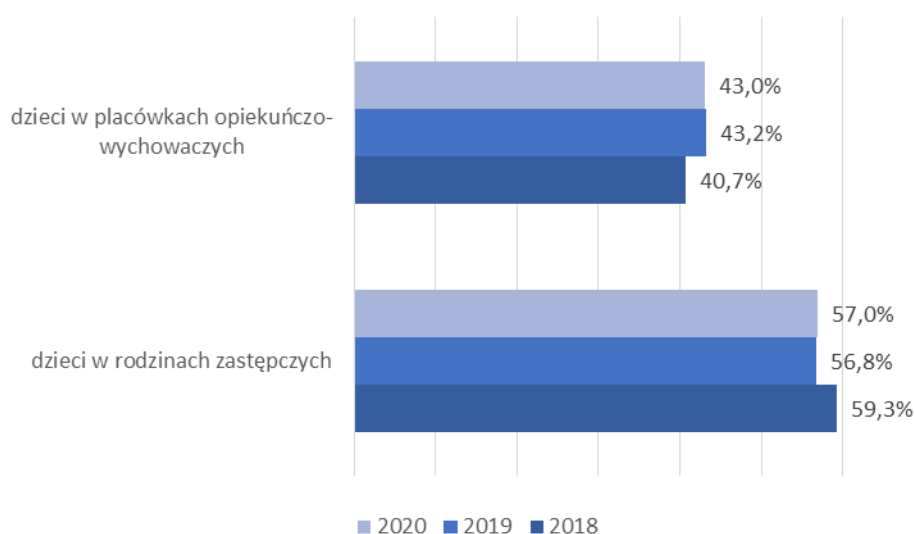
Jak bardzo rośnie liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, pokazuje fakt, że w 2015 roku było ich na terenie powiatu gostyńskiego 15 (do 2020 roku wzrost o 80%), w porównaniu do 24 rodzin niezawodowych (spadek o 25%). W związku z przejściem na emeryturę, ze swojej funkcji w 2020 roku zrezygnowała jedna rodzina zawodowa. Taka sytuacja powoduje, że coraz trudniej zabezpieczyć dzieci potrzebujące opieki w rodzinnych formach opieki na terenie powiatu gostyńskiego. Wobec tego należy wspierać już istniejące rodziny, także finansowo, rozwijać ich kompetencje, podejmować działania zapobiegające wypaleniu zawodowemu. Wskazane jest także kontynuowanie starań o pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe.

Jednocześnie należy zauważyć, że opiekę zastępczą byłoby trudno zapewnić bez placówek opiekuńczo-wychowawczych, ponieważ liczba kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe znacząco spadła, a część dzieci nie może mieć zapewnionej opieki w rodzinach spokrewnionych. Często placówka jest jedyną możliwą formą opieki zastępczej dla licznych rodzeństw czy nastolatków sprawiających trudności wychowawcze. Wysoko wykwalifikowana kadra, posiadająca doświadczenie i przygotowana do pracy z trudną młodzieżą, jest w stanie zapewnić właściwą opiekę, odpowiednie wsparcie i przygotować do samodzielnego życia, co może być bardzo trudne dla jednej lub dwóch osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu gostyńskiego jest 38 miejsc, liczba ta nie zmieniła się od czasu poprzedniego programu rozwoju pieczy. W grudniu 2018 roku nastąpił podział Domu Dziecka w Bodzewie na Dom Dziecka nr 1 i Dom Dziecka nr 2, każdy z nich dysponuje 14 miejscami. Dom Dziecka w Gostyniu jest przygotowany na pobyt 10 wychowanków. Przez większość roku wszystkie miejsca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są zajęte. Dla porównania liczby dzieci w dwóch formach pieczy wzięto pod uwagę stan na koniec roku. W tym czasie w 2018 roku w placówkach były 3 wolne miejsca, w 2019 żadnego, w 2020 roku jedno wolne miejsce. Biorąc pod uwagę te dane, można stwierdzić, że udział procentowy dzieci umieszczonych w placówkach i rodzinach zastępczych w ostatnich 3 latach był dość stabilny i średnio wynosił odpowiednio 42% do 58%. W latach 2012-2017 proporcje te wynosiły odpowiednio 35% do 65%.

Wykres 12. Udział procentowy dzieci w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej w latach 2018-2020

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Zaznaczyć należy, że zaledwie 1/3 dzieci w placówkach to dzieci z terenu powiatu gostyńskiego. W 2020 roku nie było konieczności umieszczania dzieci w pieczy poza powiatem, mimo braku rodzin zastępczych deklarujących gotowość do przyjmowania nowych dzieci. Sprzyjającą okolicznością była mniejsza liczba postanowień sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej. Według danych GUS za 2020 rok, w skali kraju liczba dzieci ogólnie w pieczy zastępczej spadła o 0,8% w porównaniu do 2019 roku. Nadal jednak regularnie

zdarzają się sytuacje, w których konieczne jest zabranie dziecka z rodziny naturalnej. Dlatego praca z rodzicami biologicznymi w trudnej sytuacji, gdzie istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, jest bardzo istotnym elementem wsparcia, które należy do zadań gmin. Odpowiednia współpraca osób wspierających rodzinę może być alternatywą dla pieczy zastępczej.

Tabela 9. Liczba dzieci z terenu powiatu gostyńskiego oraz innych powiatów w poszczególnych typach pieczy zastępczej w 2020 r.

liczba dzieci i osób pełnoletnich w pieczy zastępczej	na terenie powiatu gostyńskiego, pochodzące z terenu powiatu gostyńskiego	na terenie powiatu gostyńskiego, pochodzące z innych powiatów	poza terenem powiatu gostyńskiego, pochodzące z terenu powiatu gostyńskiego
w rodzinnej pieczy zastępczej	48	28	12
w instytucjonalnej pieczy zastępczej	12	25	2

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Na koniec 2020 roku na terenie powiatu gostyńskiego przebywało 113 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej, w tym 53% stanowią dzieci pochodzące z powiatu gostyńskiego (60 dzieci). Łącznie 14 dzieci z terenu powiatu gostyńskiego było umieszczonych w pieczy zastępczej poza powiatem, na końcu 2017 roku było to 13 dzieci. W większości przypadków uzasadnieniem dla umieszczeń poza powiatem jest miejsce zamieszkania najbliższej rodziny dziecka, gotowej do zaopiekowania się nim.

Ważne jest, aby powiatowy system pieczy zastępczej nie koncentrował się tylko i wyłącznie na własnych zasobach i potrzebach, lecz był kompatybilny z innymi systemami. Postawa otwarta na potrzeby innych umożliwi lepsze wykorzystanie zasobów, a przede wszystkim daje optymalne możliwości zabezpieczenia dziecka w sytuacjach tego wymagających.

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej

W 2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu przyjęło i zweryfikowało 33 wnioski wychowanków opuszczających placówki wychowawczo-opiekuńcze (25 wniosków) i rodziny zastępcze (8 wniosków). Opracowano 17 planów usamodzielnienia, które będą również realizowane w latach kolejnych.

Realizowano również 20 usamodzielnień rozpoczętych w latach poprzednich. Uaktualniono i zmieniono 11 planów usamodzielnienia. Usamodzielnianym 7 wychowankom udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomocy w postaci poradnictwa i pracy socjalnej. Proces usamodzielnienia 7 wychowanków zakończono.

W wyniku postępowania administracyjnego wydano, zgodnie z indywidualnymi planami usamodzielnień, 22 nowe decyzje administracyjne przyznające pomoc wychowankom usamodzielnianym oraz realizowano decyzje wydane na kontynuowanie nauki w latach poprzednich, tj. w oparciu o wydane decyzje na kontynuowanie nauki PCPR udzieliło 167 świadczeń w ciągu roku, wydano 5 decyzji o pomocy rzeczowej na zagospodarowanie się dla usamodzielniających się wychowanków oraz 7 decyzji o pomocy finansowej na usamodzielnienie.

Od września 2021 r. usamodzielniani wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej mogą korzystać ze wsparcia w postaci umieszczenia w mieszkaniu chronionym treningowym.

Realizowane działania wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej organizuje i propaguje szereg inicjatyw wspierających rodzicielstwo zastępcze. Prowadzone są festyny rodzinne i inne działania integracyjne, organizowane są grupy wsparcia oraz szkolenia dla rodzin zastępczych oraz dla dzieci przebywających w pieczy. Rodziny mają możliwości diagnozowania dzieci i młodzieży w zakresie dysfunkcji obciążających rozwój dzieci oraz uzyskania pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Przy wsparciu Stowarzyszenia „DZIECKO” pozyskiwane są środki finansowe na kampanie reklamowe i wspierające rodziny zastępcze oraz na kształcanie specjalistyczne rodzin. Zapewnione jest wsparcie ze strony psychologa, pedagoga, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (grupowe oraz indywidualne), które przyczynia się do poszerzania wiedzy i doskonalenia umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych oraz pozyskania niezbędnej pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi.

PCPR w Gostyniu przyznaje – w sytuacjach uzasadnionych i w ramach możliwości finansowych powiatu – świadczenia fakultatywne, m.in. na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dzwign osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związane z kosztami eksploatacji. Przyznaje też zawodowym rodzinom zastępczym

świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Istnieje również możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wypoczynku dzieci z rodzin zastępczych poza miejscem zamieszkania, a także świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny zastępczej. PCPR w Gostyniu przyznaje też świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, PCPR w Gostyniu organizuje czasowe umieszczenie w rodzinie pomocowej. Poza tym, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Celem tej pomocy jest wsparcie systemu wychowawczego dla dzieci wymagających specjalnego wsparcia, np. edukacyjnego. Każda forma pomocy finansowej i osobowej przyznawana jest na wniosek rodziny zastępczej.

IV.2 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO W RAMACH SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

A. Prowadzone przez powiat gostyński, zgodnie ze stanem faktycznym obowiązującym na dzień 31.12.2020 r.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Uwagi
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 572-75-28	- koordynator powiatowego systemu pieczy zastępczej
1a.	Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 572-75-28	- koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, realizator zadań ustawowych Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim, do których zalicza się m.in. - wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - poradnictwo specjalistyczne, - organizacja szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, - diagnozowanie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze, - organizowanie grup wsparcia, - wsparcie rodzin pomocowych, - dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych

			<p>w rodzinach zastępczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie dokumentacji dzieci, - współpraca ze środowiskiem lokalnym, mediami, sądami, ośrodkami adopcyjnymi, - prowadzenie rejestru rodzin zastępczych, - prowadzenie sprawozdawczości. <p>Ponadto organizuje dodatkowe działania, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - festyny rodzinne i inne imprezy okolicznościowe, - spotkania integracyjne, - konkursy dla dzieci, <p>Podejmuje również działania wyjaśniające lub interwencyjne w rodzinach.</p>
1b.	Telefon Zaufania	czynny w środy od 15 ⁰⁰ do 18 ⁰⁰ oraz w godzinach urzędowania PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - działający przy PCPR w Gostyniu, obsługiwany przez przeszkolonych wolontariuszy: psychologa, prawnika, terapeutę, pedagoga, pracowników socjalnych, mediatora
1c.	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działająca przy PCPR w Gostyniu
1d.	Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działa przy PCPR w Gostyniu - prowadzenie interwencji kryzysowej i poradnictwo specjalistyczne
1e.	Punkt Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działa przy PCPR w Gostyniu - poradnictwo, doradztwo
1f.	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	ul. Kobylińska 63-840 Krobia	- sprawuje opiekę zastępczą do czasu unormowania sytuacji dziecka
2.	Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bodzewie	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- obsługuje Dom Dziecka w Bodzewie i Gostyniu
2a.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 1	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- liczba miejsc: 14, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2b.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 2	Bodzewo 64 63-830 Piaski	- liczba miejsc: 14, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu

		tel. 65-573-01-23	socjalizacyjnego
2c.	Dom Dziecka w Gostyniu	ul. Ks. Olejniczaka 12a 63-800 Gostyń	- liczba miejsc: 10, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2d.	Młodzieżowa Świetlica Środowiskowa w Pogorzeli	ul. Rynek 1 63-860 Pogorzela	liczba miejsc: 30, filie w Krobi ul. Powstańców Wielkopolskich 27 w Gminnym Centrum Kultury i Rekreacji w Pogorzeli ul. Rynek 1

B. Instytucje prowadzone przez gminy, działające w systemie pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Uwagi
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borku Wielkopolskim	63-810 Borek Droga Lisia 1 tel. 65-571-61-12	- wsparcie dla rodzin biologicznych
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 250 tel. 65-572-01-11	- wsparcie dla rodzin biologicznych
3.	Punkt Wsparcia w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Fabryczna 1	- pomoc prawna, psychologiczna, informacyjna, terapia
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krobi	63-840 Krobia ul. Powstańców Wlkp. 126 tel. 65-571-11-09	- wsparcie dla rodzin biologicznych
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pępowie	63-830 Pępowo ul. Nadstawek 6 tel. 65-572-24-61	- wsparcie dla rodzin biologicznych
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach	63-820 Piaski ul. Szkolna 1 tel. 65-571-90-30	- wsparcie dla rodzin biologicznych
7.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pogorzeli	63-730 Pogorzela Rynek 1 tel. 65-573-49-53	- wsparcie dla rodzin biologicznych
8.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu	64-125 Poniec ul. Krobska 45a tel. 65-573-13-18	- wsparcie dla rodzin biologicznych
W każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny (zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie).			
W strukturach urzędów gmin działają Gminne Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.			

C. Placówki współpracujące

Lp.	Nazwa placówki	Adres
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-31-77
2.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Przy Dworcu 4 A tel. 65-572-27-27
3.	Sąd Rejonowy w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Sądowa 1 tel. 65-572-06-96
4.	Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 44 tel. 65-575-82-00, 65-575-82-11
5.	Samodzielny Zespół Opieki Zdrowotnej w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Karola Marcinkowskiego 8, tel. 65-322-68-00
6.	szkoły powiatowe i gminne	
7.	Ośrodek Mediacyjny Stowarzyszenia „DZIECKO”	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 8, tel. 725-167-236, mail stowarzyszeniedziecko@wp.pl

D. Organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania dzieci i rodzin

Lp.	Organizacja	Działania
1.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Kasia” ul. Polna 72a 63-800 Gostyń tel. 664-826-362	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie terapii logopedycznej (pracownia logopedyczna) – prowadzenie rehabilitacji ruchowej (sala rehabilitacji) – wsparcie dla rodzin z dziećmi specjalnej troski
2.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Umysłowo „Nie Sami” ul. Polna 72a 63-800 Gostyń tel. 508-125-453	<ul style="list-style-type: none"> – zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej – rehabilitacja ruchowa – organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowych dla osób niepełnosprawnych
3.	Stowarzyszenie „DZIECKO” ul. Bojanowskiego 14a 63-800 Gostyń	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie półkolonii, szkoleń i warsztatów terapeutycznych dla rodzin i dzieci – socjoterapia dzieci i młodzieży – prowadzenie Punktu Wsparcia dla Rodzin
4.	Stowarzyszenie BAZA ul. Górna 89 A 63-800 Gostyń	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc terapeutyczna dzieciom z dysfunkcjami – prowadzenie gminnej placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej – świetlica socjoterapeutyczna BAZA w Gostyniu
5.	Zgromadzeniem Sióstr Służebniczek BDNP, Prowincja Krakowska ul. Jana Pawła II 16-17 63-800 Gostyń	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie placówki wsparcia dziennego „Promyki Dobra”

6.	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych Powiatu Gostyńskiego "Nadia" ul. Kochanowskiego 23 63-800 Gostyń	– wspieranie rodzin zastępczych
----	--	---------------------------------

IV.3 ANALIZA SWOT OBSZARU WSPARCIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM

A. Mocne strony

- 1) potencjał ludzki, zaangażowanie społeczne,
- 2) wykształcona i doświadczona kadra PCPR i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) przy PCPR działa zespół przeszkolonych mediatorów,
- 4) przy PCPR działa zespół przeszkolonych trenerów rodzin zastępczych, posiadający uprawnienia do szkolenia programem „Rodzina zastępcza”,
- 5) przy PCPR działa Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- 6) przy PCPR działa Punkt Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin,
- 7) działa Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piaskach-Marysinie,
- 8) działa powiatowa młodzieżowa świetlica środowiskowa,
- 9) działają 4 rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego,
- 10) w każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny oraz w miarę potrzeb powoływane są grupy robocze zajmujące się poszczególnymi przypadkami przemocy w rodzinie,
- 11) działa Powiatowy Zespół Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy, wspierający działania Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu,
- 12) dobrze funkcjonują Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2 i Dom Dziecka w Gostyniu, zapewniające w zdecydowanej większości opiekę nad dziećmi powyżej 10. roku życia,
- 13) uruchomione zostało mieszkanie chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- 14) organizowane są i prowadzone szkolenia i warsztaty dla rodziców przez PCPR, Stowarzyszenie "Dziecko" i Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gostyniu,
- 15) prowadzone są grupy wsparcia dla rodzin zastępczych,
- 16) prowadzone są grupy wsparcia i szkolenia dla dzieci i młodzieży przebywających w pieczy,

- 17) prowadzone są działania mające na celu wzmocnić poczucie własnej wartości dzieci, m.in. konkurs „Małe i duże sukcesy szkolne”,
- 18) PCPR zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- 19) przy PCPR działa biblioteka metodyczna dla specjalistów oraz rodzin,
- 20) zespół trenerów PCPR realizuje programy wspierające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze dla rodziców,
- 21) działa specjalistyczne poradnictwo rodzinne,
- 22) trenerzy PCPR w Gostyniu prowadzą program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej,
- 23) publikowane są poradniki dla rodziców,
- 24) dobra współpraca jednostek i organizacji działających w sferze pieczy zastępczej,
- 25) realizowane są przedsięwzięcia na rzecz potrzebujących osób i rodzin, np. coroczna akcja „Mikołaje”, festyny rodzinne, wypożyczalnia sprzętu dla osób z niepełnosprawnością,
- 26) działa Ośrodek Mediacyjny, prowadzący mediacje sądowe i pozasądowe, w tym rodzinne.

B. Słabe strony

- a) brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych,
- b) spora liczba osób w podeszłym wieku ubiegających się lub pełniących funkcję rodziny zastępczej dla wnuków – często mających ograniczenia i trudności w prawidłowym wypełnieniu tej roli,
- c) nierówne traktowanie pełnoletnich wychowanków umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych i pozostałych formach rodzinnej pieczy zastępczej, w zakresie kryteriów stanowiących podstawę udzielanego wsparcia, tj. okresu pobytu w pieczy zastępczej (3 lata i rok),
- d) nasilająca się dysfunkcjonalność rodzin biologicznych, zwłaszcza w zakresie opiekuńczo-wychowawczym,
- e) niewystarczające i zbyt późne wsparcie dla rodzin naturalnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub innymi,
- f) zbyt mała świadomość rodziców biologicznych dotycząca sfery wychowawczej, potrzeb dzieci, a szczególnie zagrożeń, na jakie narażone są dzieci (uzależnienia behawioralne, uzależnienia od środków psychoaktywnych, zaniedbania, nadopiekuńczość),
- g) niewystarczające działania profilaktyczne w sferze wspierania i dokształcania rodziców biologicznych,

- h) zbyt mała świadomość potrzeby samokształcenia się rodziców w zakresie wspierania rozwoju dzieci i korzystania z pomocy specjalistów,
- i) brak wystarczającej liczby specjalistów, w tym asystentów rodzin przygotowanych do pracy z rodzinami problemowymi,
- j) niewystarczająca liczba specjalistycznych placówek, punktów udzielających rodzinie wsparcia środowiskowego,
- k) stygmatyzacja osób i rodzin korzystających z pomocy specjalistycznej – mała świadomość społeczna,
- l) niewystarczająca liczba specjalistów udzielających pomocy rodzicom mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- m) brak poradnictwa specjalistycznego dla rodziców i dzieci na terenach niektórych gmin,
- n) niewystarczająca liczba miejsc, klubów dla starszych dzieci i młodzieży zagospodarowujących czas wolny.

C. Szanse

- a) istniejąca współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, policją, instytucjami pozarządowymi,
- b) możliwość korzystania ze środków zewnętrznych.

D. Zagrożenia

- a) niestabilność prawna, projekty zmian systemu pieczy zastępczej, brak konsultacji ze środowiskiem pieczy i przejrzystej komunikacji ze strony urzędów centralnych,
- b) przedłużające się postępowania regulujące sytuację prawną dzieci,
- c) niesatysfakcjonujący poziom wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych,
- d) brak wśród rodzin niezawodowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zawodowej.
- e) nieprzewidziane sytuacje losowe, jak pandemia koronawirusa, które wymuszają zmiany form współpracy, ograniczają możliwości wsparcia, mogą generować nowe sytuacje kryzysowe, związane np. z nauką zdalną, pozostawaniem w izolacji, lękiem o przyszłość.

Wnioski z analizy

Powiat gostyński dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą pieczy zastępczej, obejmującą takie zasoby jak: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego oraz placówki wsparcia dziennego. Ich działalność wspiera PCPR w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Mając na uwadze wcześniej poczynione spostrzeżenia, należy ocenić, że mamy do czynienia z kryzysem rodzinnej pieczy zastępczej. Brakuje niezawodowych rodzin zastępczych, gotowych do przyjęcia do swego domu dzieci potrzebujących czasowej opieki. Wśród istniejących rodzin brakuje chętnych do tego, by zostać rodziną zawodową. Jedna rodzina zawodowa zrezygnowała w 2020 roku z pełnienia funkcji (z powodu stanu zdrowia i wieku). Pozostałe cztery rodziny zawodowe wskazują na nieadekwatny poziom wynagrodzeń w stosunku do odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa, trudności, z jakimi się zmagają, czasu pracy i wysiłku wkładanego w opiekę nad dziećmi i zapewnienie im warunków do wszechstronnego rozwoju.

Niedobory finansowe ograniczają działania na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego oraz możliwości bardziej wszechstronnego wspierania rodzin, np. przez stały dostęp do superwizji, kompleksową diagnozę dzieci i w dalszej kolejności terapię. Wiele działań jest możliwych dzięki środkom zewnętrznym i pozyskiwanym grantom. Odpowiednie dofinansowanie pieczy zastępczej wymaga zmian systemowych.

Kolejny aspekt to przedłużające się postępowania sądowe powodujące niepewność, tak dla rodzin zastępczych, jak i dzieci. Zdarzają się sytuacje, że po kilkunastu miesiącach pobytu w rodzinie zastępczej i nawiązaniu więzi (zwłaszcza w przypadku najmłodszych dzieci), na mocy postanowienia sądu dzieci zmieniają miejsce pobytu, co jest dla nich kolejnym traumatycznym wydarzeniem.

Priorytetem na najbliższe lata jest podnoszenie poziomu funkcjonowania pieczy zastępczej – jest to zgodne z zadaniami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Usprawnianie odbywać się będzie zarówno poprzez polepszanie warunków pobytu dzieci w pieczy, jak i rozszerzanie i intensyfikację fachowego wsparcia i specjalistycznego poradnictwa. Obejmować też będzie dalszą specjalizację w odniesieniu do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Niezbędnym warunkiem prawidłowej realizacji Programu Rozwoju Pieczy w powiecie gostyńskim jest też kształtowanie współpracy wszystkich służb realizujących zadania w zakresie pieczy zastępczej.

V. PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE GOSTYŃSKIM

V.1 CELE PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI

CEL STRATEGICZNY PROGRAMU

Zapewnienie dzieciom, przebywającym poza rodziną naturalną, właściwej opieki i wychowania w pieczy zastępczej na terenie powiatu oraz podjęcie pracy z rodziną pochodzenia dziecka, umożliwiającej powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

CEL 1: PROFILAKTYKA

Zapobieganie kierowaniu dzieci do pieczy zastępczej, poprzez pracę z rodzinami mającymi problemy w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcjonalności.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Działania profilaktyczne, mające na celu wsparcie gminnych działań przeciwdziałających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku,	Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych. Liczba przeprowadzonych warsztatów dla	2022 r. - 2024 r.	ośrodki pomocy społecznej, PCPR, powiatowe świetlice środowiskowe, placówki oświatowe,

	poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, świetlicach środowiskowych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu, a także prowadzenie zajęć warsztatowych dla rodziców, wzmacniających ich kompetencje rodzicielskie i wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne.	rodziców. Liczba porad udzielonych rodzinom biologicznym.		organizacje pozarządowe
2.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w prasie, radiu, telewizji i Internecie, a także organizowanie festynów rodzinnych, konferencji itp.	Liczba przeprowadzonych akcji i wydanych/opublikowanych materiałów.	2022 r. - 2024 r.	instytucje i organizacje z obszaru powiatu gostyńskiego

CEL 2: PROMOWANIE I ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu zmianę wizerunku pieczy zastępczej i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez akcje informacyjne i promujące ideę rodzicielstwa zastępczego.	Liczba przeprowadzonych akcji i działań informacyjnych.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
2.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.	Liczba przeprowadzonych postępowań kwalifikacyjnych.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
3.	Prowadzenie szkoleń kwalifikacyjnych dla pozyskanych kandydatów na rodziny zastępcze.	Liczba rodzin/osób, które ukończyły szkolenie i uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ

CEL 3: WSPIERANIE RODZIN ZASTĘPCZYCH

Podjęcie działań mających na celu wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych w jak najefektywniejszym zaspokajaniu potrzeb dzieci umieszczonych w pieczy oraz zapobiegających wypaleniu zawodowemu.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Udzielanie świadczeń finansowych	Liczba udzielonych świadczeń	2022 r. - 2024 r.	Starosta, PCPR-ORPZ

	i wynagrodzeń.	obligatoryjnych oraz wynagrodzeń.		
2.	Przyznawanie w uzasadnionych przypadkach świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych.	Liczba udzielonych świadczeń fakultatywnych.	2022 r. - 2024 r.	Starosta, PCPR-ORPZ
3.	Zapewnienie rodzinom wsparcia ze strony koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
4.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc poprzez prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, udzielanie pomocy specjalistycznej (m.in. psychologicznej, pedagogicznej, prawnej itp.) rodzinom zastępczym i ich dzieciom.	Liczba przeprowadzonych szkoleń. Liczba uczestników szkoleń. Liczba przeprowadzonych mediacji. Liczba udzielonych porad, pomocy specjalistycznej.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
5.	W uzasadnionych	Liczba zawartych umów i	2022 r. -	PCPR-ORPZ

	przypadkach przyznawanie rodzinom osób do pomocy.	liczba rodzin korzystających ze wsparcia osób do pomocy.	2024 r.	
6.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.	Liczba wolontariuszy i osób korzystających z ich wsparcia.	zgodnie z potrzebami rodzin	PCPR-ORPZ, Partnerzy
7.	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie wsparcia specjalistów na ww. spotkaniach.	Liczba przeprowadzonych grup wsparcia. Liczba uczestników grup wsparcia.	na bieżąco, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin	PCPR-ORPZ
8.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe.	Liczba rodzin pomocowych.	zgodnie z potrzebami	Starosta, PCPR-ORPZ
9.	Organizowanie wsparcia poprzez superwizje dla rodzin zastępczych.	Liczba superwizji.	zgodnie z potrzebami	PCPR-ORPZ
10.	Wspieranie działania rodzin zastępczych przez placówki wsparcia dziennego.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia.	2022 r. - 2024 r.	powiatowe świetlice środowiskowe

CEL 4: INSTYTUCJONALNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu gostyńskiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r. ż. umieszczonych i umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze
2.	Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba i rodzaj wolontariatu.	2022 r. - 2024 r.	PCPR –ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze

CEL 5: WSPIERANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zapewnienie wsparcia dla wychowanków pieczy zastępczej, w czasie ich pobytu w pieczy oraz po usamodzielnieniu, wzmacnianie różnorodnych kompetencji w celu przygotowania do samodzielnego życia.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Organizowanie grup wsparcia, szkoleń i spotkań dla wychowanków pieczy.	Liczba spotkań. Liczba uczestników.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
2.	Objęcie dzieci diagnozą i pomoc w zapewnieniu specjalistycznego wsparcia.	Liczba dzieci objętych wsparciem.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
3.	Uwzględnianie zdania dzieci dotyczącego pobytu w pieczy i zgłaszanych potrzeb.	Liczba wysłuchań przed okresowymi	2022 r. - 2024 r.	Koordynatorzy, PCPR-ORPZ

		ocenami.		
4.	Regulowanie sytuacji prawnej dzieci.	Liczba uregulowanych sytuacji.	2022 r. - 2024 r.	Sąd Rodzinny, wnioski PCPR -ORPZ i placówek
5.	Występowanie z wnioskami o alimenty.	Liczba powództwa.	2022 r. - 2024 r.	Dyrektor PCPR
6.	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach IPU.	2022 r. - 2024 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo -wychowawcze
7.	Udzielanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków.	Liczba i kwota udzielonych świadczeń.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ
8.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków, m.in. poprzez pomoc w znalezieniu pracy, wydanie skierowania do mieszkania chronionego, konsultacje psychologiczne, prawne.	Liczba osób objętych wsparciem. Liczba wychowanków kierowanych do mieszkania chronionego.	2022 r. - 2024 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo -wychowawcze
9.	Pomoc usamodzielnianym wychowankom w pozyskaniu mieszkań z zasobów gmin.	Liczba wychowanków, którzy pozyskali mieszkanie.	2022 r. - 2024 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo -wychowawcze, gminy

10.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych.	Liczba wychowanków, która skorzystała z tej formy wsparcia.	2022 r. - 2024 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze
11.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy i znalezienia zatrudnienia.	Liczba wychowanków, która skorzystała z tej formy wsparcia.	2022 r. - 2024 r.	Opiekunowie usamodzielnienia, PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze, PUP, lokalne firmy

CEL 6: WSPIERANIE RODZIN BIOLOGICZNYCH

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w celu zapewnienia możliwości jak najszybszego powrotu dzieci do rodziców biologicznych.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, realizacja planów pomocy dziecku i rodzinie; organizowanie zajęć warsztatowych, zawieranie kontraktów, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-	Liczba opracowanych planów pomocy. Liczba przeprowadzonych warsztatów i liczba uczestników.	2022 r. - 2024 r.	koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej we współpracy z asystentami rodzin, PCPR, OPS-y

	pedagogiczne, pomoc specjalistyczna.			
2.	Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów między dziećmi w pieczy zastępczej i ich rodzicami biologicznymi.	Liczba rodziców utrzymujących kontakt z dziećmi w pieczy.	2022 r. - 2024 r.	rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze
3.	Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej, ukierunkowanej na poprawę sytuacji rodzin biologicznych, pozwalającej na powrót dziecka do rodziny.	Rodzaj i zakres podejmowanych działań.	2022 r. - 2024 r.	PCPR, OPS-y oraz inne instytucje i organizacje

CEL 7: SPECJALIŚCI

Wspieranie specjalistów z zakresu pieczy zastępczej poprzez podnoszenie kwalifikacji i szkolenia.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Dokształcanie specjalistyczne dla specjalistów pracujących w zakresie pieczy zastępczej, szczególnie koordynatorów.	Liczba przeprowadzonych szkoleń. Uczestnictwo w konferencjach.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ, samorząd powiatowy
2.	Superwizja, w tym pracy socjalnej.	Liczba superwizji.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ, samorząd powiatowy

3.	Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych.	2022 r. - 2024 r.	PCPR-ORPZ, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ops-y, kuratorzy, policja, sąd
----	---	---	-------------------	--

V.2 LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

W celu realizacji zadań z zakresu rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach obowiązywania programu rozwoju pieczy.

Tabela 10. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowych	Sposób realizacji
2022	5 – w tym rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia	Kontynuacja realizacji podpisanych umów i/lub pozyskanie nowej rodziny.
2023	5 – w tym rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia	Kontynuacja realizacji podpisanych umów i/lub pozyskanie nowej rodziny.
2024	5 – w tym rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia	Kontynuacja realizacji podpisanych umów i/lub pozyskanie nowej rodziny.

Na koniec 2020 roku w powiecie gostyńskim funkcjonowały cztery rodziny zastępcze zawodowe, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Zakłada się utworzenie jeszcze jednej rodziny zawodowej, co zaspokoiliby potrzeby powiatu w tym zakresie.

V.3 ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie do wartości rodziny, poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
4. Zapewnienie opieki dzieciom poniżej 10. roku życia wyłącznie w rodzinnych formach pieczy zastępczej.
5. Wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych poprzez podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, przyznawanie świadczeń fakultatywnych, organizowanie pomocy wolontariuszy.
6. Kontynuowanie zatrudnienia koordynatorów w liczbie stosownej do przepisów prawa i potrzeb.
7. Zapewnienie kompleksowej pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
8. Zaktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym oraz zmotywowanie do kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
9. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.
10. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
11. Zmniejszenie liczby dzieci z powiatu gostyńskiego umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
12. Utrzymanie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

V.4 ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
2. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych.
3. Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania oraz nastolatków.

4. W większości przypadków brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny.
5. Zmniejszająca się liczba rodzin adopcyjnych gotowych wychowywać więcej niż jedno dziecko.
6. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
7. Trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.
8. Utrudniony dostęp do specjalistów, długie okresy oczekiwania.
9. Niewystarczająca współpraca usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia).
10. Niewystarczająca współpraca części rodzin zastępczych z instytucjami.
11. Podział środowiska rodzin zastępczych wynikający z odmiennego ujęcia w przepisach prawa, co skutkuje różnymi możliwościami wspierania tych rodzin przez powiat.
12. Niewystarczające kompetencje i zdolności części rodzin zastępczych i wynikająca z tego postawa oczekująca wyręczenia przez instytucje w realizacji podstawowych zadań nałożonych na rodziny zastępcze.

V.5 SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim na lata 2022-2024 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu Gostyńskiego i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

VI. ZAKOŃCZENIE

Przedstawiony Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 - 2021 wyznacza kierunki działań, zmierzające do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zastępczych niezawodowych. Nadrzędnym celem wszystkich działań wskazanych w Programie jest wspieranie procesu wychowawczego oraz zapewnienie dzieciom – dotkniętym koniecznością wychowywania poza rodziną naturalną – właściwej opieki i wychowania w pieczy zastępczej na terenie powiatu. W sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej podjęcie pracy z rodziną pochodzenia dziecka umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub – gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Działania PCPR w Gostyniu od wielu lat koncentrują się na realizowaniu różnorodnych działań skierowanych na pomoc dziecku. W oparciu o wieloletnie doświadczenia PCPR Program kładzie nacisk na rozwój współpracy między lokalnymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, na skuteczną pracę rodzin zastępczych z dziećmi oraz wspieranie rodzin zastępczych w prawidłowym wypełnianiu swoich zadań, a także utrzymanie istniejących zasobów pieczy instytucjonalnej.

Realizacja Programu wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji: samorządów, władz lokalnych, sądów, PCPR, gmin i ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu, lokalnych organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia, oświaty itd., a przede wszystkim ze strony rodzin zastępczych. Tylko przy pełnej współpracy ww. podmiotów realizacja Programu może być pełna i efektywna.